

LBPRIS

We know
books

ADINA DRAGOMIRESCU • IRINA-ROXANA GEORGESCU
DELIA-MONICA GEORGESCU • RALUCA-DIANA RĂDUCANU

Noutăți și dificultăți în **DOOM³**

Teorie și exerciții pentru GIMNAZIU, LICEU
și admiterea în ÎNVĂȚĂMÂNTUL UNIVERSITAR de profil

CORINT
EDUCAȚIONAL

Cuvânt-înainte	3
Abrevieri	4
I. Câteva lămuriri teoretice	5
1. Fonetică, ortografie și ortoepie	7
2. Morfologie	13
3. Vocabular	24
II. Exerciții	31
1. Fonetică, ortografie, ortoepie	33
2. Morfologie	52
3. Vocabular	67
III. Rezolvări	79
1. Fonetică, ortografie și ortoepie	81
2. Morfologie	90
3. Vocabular	98
Bibliografie	103

I.

CÂTEVA LĂMURIRI TEORETICE

1. FONETICĂ, ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE
2. MORFOLOGIE
3. VOCABULAR

1. FONETICĂ, ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

1. Literele: k, q, w și y nu apar în elemente din fondul vechi al limbii, fiind considerate, în continuare, „străine”. Acestea se regăsesc în cuvinte de diverse origini, mai ales anglo-americe, care sunt din ce în ce mai frecvente în limba română. Pe măsură ce împrumuturile se adaptează la ortografia limbii române, acestea ajung să se scrie cu literele românești (sendviș < engl. *sandwich*, anonim < fr. *anonyme*, chil (cu sensul de lichid fiziologic) < fr. *chylî*); unele se adaptează doar parțial sau rămân neadaptate, păstrând literele „străine” (*Qatar, hobby, bodyguard, watt, Ankara, koala*).

Litera **k** a fost cel mai bine asimilată de limba română, datorită frecvenței sale mai ales în cuvinte foarte uzuale de tipul: *kilogram, kilometru*. Literele **q, w** și **y** au fost recunoscute ca făcând parte din alfabetul limbii române din 1982.

În limba română, există dublete etimologice, în care un cuvânt, mai recent intrat în limbă, este scris cu aceste litere, în timp ce dubletul său, mai vechi, se scrie cu echivalente românești.

De exemplu: *grec* – (à la) *grecque* (fr.); *carlingă* – *karling* (germ.); (populație) *maia* – *maya* (sp., fr.); *vagon* – *wagon*[-lit] (fr.).

2. În scrierea limbii române, se folosesc ca auxiliare două tipuri de elemente diacritice: litere și semne.

• Trei litere, *e, i* și *h*, au în limba română și rol de **litere diacritice**:

1. *e, i* servesc la notarea, împreună cu *c, g* pe care le urmează (+ altă vocală), a sunețelor [č], [ğ]: *ceară* [čără], *ciot* [čot], *geam* [ğam];

2. *h* se folosește la notarea, împreună cu *c, g* pe care le urmează [+ *e* sau *i* cu valoare de vocală plină], a sunețelor [kʰ], [gʰ]: *chem* [kʰem], *ghem* [gʰem], *chin* [kʰin], *ghiveci* [gʰiveč];

3. *h + e, i* se folosește la notarea, împreună cu *c, g* pe care le urmează (+ altă vocală), a sunețelor [kʰ], [gʰ], *e* și *i* neavând valoare fonetică: *cheamă* [kʰamă], *chiar* [kʰar], *gheară* [gʰară], *unghi* [ungʰ].

! În cuvinte străine folosite în contexte românești, literele *e, i, h* pot avea alte valori, conform normelor ortografice ale limbilor de origine: *service* (engl.) [sɛrvɪs], *romancero* (sp.) [pron. rom. romansero]; *ciné-vérité* (fr.) [sineverite]; *chips* (engl.) [čips], *poncho* (sp.) [pončo]; *chartreuse* (fr.) [șartröz], *Chicago* (engl.) [șikago].

• Cinci litere (consoane și vocale) din alfabetul limbii române reiau câte o literă-suport cu unul dintre următoarele trei **semne diacritice** (numite pe scurt *diacritice*), suprascrise sau subscrise:

1. căciula (*pălăria*), proprie limbii române, plasată deasupra literei *a*, deosebește litera *ă* [ă] de litera-suport *a* [a] și de litera *â* [î];
2. circumflexul, plasat deasupra literelor *a* și *i*, deosebește literele *â* și *î* [î] de literele-suport *a* și *i* [a, i], și, respectiv, de *ă* [ă]: *mână* vs *mană*, *în* vs *in*;
3. virgulița, plasată dedesubtul literelor *s* și *t*, deosebește literele *ș* [ș] și, respectiv, *ț* [ț], de literele-suport *s* [s] și *t* [t]: *șa* vs *sa*, *țac* vs *tac*.

! În ordinea alfabetică, literele cu semne diacritice sunt plasate după literele de bază: *a, ă, â; i, î; s, ș; t, ț*.

! Folosirea semnelor diacritice este obligatorie.

! Semnele diacritice trebuie notate și la literele mari corespunzătoare, cu excepția unor abrevieri: CSAT [česeate] „Consiliul Suprem de Apărare a Țării”, DSL [desele] „Dicționarul de științe ale limbii”.

! În mod greșit, semnele diacritice sunt tot mai des omise în scrierea pe dispozitive electronice, ceea ce determină confuzii între cuvinte sau între forme, adesea nerezolvabile prin context și chiar cu efect hilar, într-un context formal.

DE EXEMPLU:

Aceasta carte urmarește povestea lui Meursault, un om care nu vede sensul iubirii, al muncii sau al prieteniei și, într-o zi, omoară un om. Protagonistul este supus mortii, dar este nepăsător de soarta sa. Acesta nu poate accepta niciun răspuns standard pentru motivul pentru care lucrurile sunt cum sunt. Eroul este complet detasat de afecțiune, aflându-se într-o condiție alienată, simțindu-se rupt complet de ceilalți și neputând să își împartasească simpatia sau valorile cu ceilalți. [prezentarea operei *Străinul* – Albert Camus, într-un proiect școlar].

! În împrumuturi neadaptate/parțial adaptate, în nume proprii străine și în derivate de la ele sau în nume de persoană românești scrise după model străin, precum și în limbile unor minorități naționale din România [croată, maghiară, sârbă], se folosesc și alte semne diacritice, cu diferite valori: accentul ascuțit în franceză, maghiară, portugheză, spaniolă: *aide-mémoire*, *Art Déco*, accentul ascuțit dublu în maghiară [de aceea numit în germană *Hungarumlaut* – „umlaut maghiar”] la *ő, ű*: *Petőfi; fű* „iarbă”; accentul circumflex din franceză: *tête-à-tête*; accentul grav din franceză și italiană: *choux à la crème*, *tiramisù*; cerculețul [ring] deasupra lui *a* în suedeză sau norvegiană: *ångström/Ångström*; sedila sub *c* în franceză și portugheză: *curaçao/Curaçao*; tilda suprapusă unei vocale: *São Paulo*; în spaniolă, suprapusă consoanei *n*: *malagueña*; trema [formată din două puncte alăturate, suprapuse unei vocale] este folosită în franceză, germană: *Köln, Malmö*; alte semne diacritice sunt asociate unor consoane în anumite

limbi slave [majoritatea – omise frecvent în contexte românești]: ceh. ř [rj]: *Dvořak* [dvorjak], *Jiří* [irzi]; ceh., sb., slov. š [ș]: *Košice*, *Štur*, *Meštrović*; croat., sb. č [č]: *Djoković* [ġokovič], *Ivić*; pol. ł „l barat” [l velar] > [ũ]: *Wałęsa*, simb. zł; ś [ș]: Świdnica ș.a.

! Nenotarea unor semne diacritice în scrierea unor cuvinte și nume proprii străine și ignorarea valorii lor duc la pronunțarea greșită a acestora, deoarece nu au corespondent în limba română și sunt necunoscute celor mai mulți români.

3. Câteva semne ortografice și de punctuație

• Apostroful [']

- este singurul **semn exclusiv ortografic**, marcând căderea unei litere sau a unei unor silabe;
- are forma unei virgule poziționate ca putere: ['];
- de-a lungul timpului, rolul lui a fost preluat de cratimă [-], astfel că, în prezent, în limba literară, este folosit doar pentru a marca scrierea scurtată a anilor: '89;
- este folosit în limba literaturii artistice pentru a reproduce realități fonetice din vorbirea familiară, neglijentă, populară sau regională ori deficiențe de rostire ale unor vorbitori, pentru caracterizarea prin limbaj a personajelor în textele epice și dramatice: *Citită de subsemnatu' de la un capăt pân' la altu'!*;
- este obligatoriu în cuvinte de origine străină care îl conțin: engleză [*five o'clock*, *no-man's-land*, *rock'n-roll*], franceză [*trompe-l'œil*], italiană [*commedia dell'arte*] sau în substantive proprii de origine străină: *D'Artagnan*, *O'Neal*, *Guns N' Roses*.

• Bara oblică [/]

- este un semn grafic din ce în ce mai folosit, putând cumula trei roluri:
 - **semn ortografic**, înlocuind prepoziția *pe*, în unități de măsură și unități monetare: m/s, lei/m²; **nu este încadrată de spații albe**;
 - **semn de punctuație**, pentru a marca o relație [literar/nonliterar], o durată [intervalul orar 15/17], tranziția [noaptea de 23/24 mai]; **nu este încadrată de spații albe**;
 - **semn convențional**, în **domeniul administrativ** [Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023, Hotărârea nr. 24/10.06.2024, 12/10/2024], în **analiza literară**, pentru a nota rime: *dascăl/recunoască-l* și pentru a marca limita dintre versuri redactate fără alineat (**singurul caz în care este încadrată de spații albe**): *Lacul codrilor albastru / Nuferi galbeni îl încarcă...* (M. Eminescu), în **lingvistică**, pentru a marca alternanțe d/z [*verde/verzi*, *acord/acordez*], în **matematică** pentru notarea fracțiilor: 1/3; **nu este încadrată de spații albe**;

• Blancul [], numit și *pauză albă/grafică* sau *spațiu alb*, constă într-un spațiu liber.

- în DOOM³, este tratat **exclusiv ca semn ortografic**, caz în care este dispus între cuvinte și are aproximativ dimensiunea unei litere cu lățime medie;

- delimitează între ele elemente lexicale, funcția lui fiind de a separa cuvinte simple sau componente ale cuvintelor compuse nesudate, ale locuțiunilor și ale grupurilor relativ stabile de cuvinte, în timp ce absența lui (scrierea fără blank/ „legată”/într-un cuvânt, eventual cu cratimă) marchează faptul că elementele scrise astfel formează o unitate lexicală: *binecrescut* („politicos”, „educat”) vs *bine crescut*.
- **Linia de pauză [–]**
 - nu trebuie confundată sau folosită în locul cratimei;
 - este puțin mai lungă decât cratima și este încadrată de blankuri/spații albe;
 - este foarte rar **semn ortografic**, marcând compunerea prin folosirea unor cuvinte deja compuse cu cratimă: (*Vântul suflă dinspre*) *nord – nord-est*, (*relații economice*) *româno – nord-coreene*;
 - ca **semn de punctuație**, exprimă o relație, durata, aproximarea, limita de spațiu etc.: *raportul om – divinitate, două – trei zile, program luni – vineri, paginile 12 – 24* etc.;
 - nu trebuie folosită la capăt de rând!
- **Punctul [.]**
 - ca **semn ortografic**, este folosit în abrevieri, atunci când înlocuiește ultima parte a unui cuvânt; *pt., fem., art. cit., al.* (*pentru, feminin, articolul citat, alineat*) și nu se folosește dacă abrevierea păstrează ultima parte a cuvântului: *dl, dna, d-voastră*, vs (*domnul, doamna, dumneavoastră, versus*);
 - este folosit însă în câteva abrevieri care (în virtutea tradiției, a analogiei sau a regulilor altor limbi) păstrează ultima literă a cuvântului abreviat: *dr., drd., lt., mr., Mr., Mrs., nr. crt., slt.* pentru *doctor, doctorand, locotenent, maior*; (engl.) *mister, mistress; numărul curent, sublocotenent*;
 - în abrevierile prenumelor masculine compuse, ale instituțiilor, ale rangurilor bisericești, ale unor expresii internaționale, nu este urmat de blank (spațiu alb): *I.L. Caragiale, C.F.R., S.S. (Sfinția Sa), P.S. (post-scriptum)*;
 - se recomandă a fi omis în abrevieri complexe, internaționale: *SUA, ONU, UNICEF* și este interzis:
 - în acronimele unor substantive proprii (*AGERPRES, TAROM*) și comune (*radar, stas – Radio Detection and Ranging; standard de stat*);
 - după cuvinte formate prin trunchiere: *profa, geogra, mate*;
 - după inițialele punctelor cardinale (*N, V, E, S*) sau ale unităților de măsură (*m, km, kg, l – metru, kilometru, kilogram, litru* etc.);
 - după abrevierile sau simbolurile din matematică, fizică, chimie, medicină etc. (*sin, cos, tg, l, L, V, Al, O, H, EKG, IDR – sinus, cosinus, tangent, lățime, lungime, volum, aluminiu, oxigen, hidrogen, electrocardiogramă, intradermoreacție*);

- după abrevierea denumirilor statelor și ale județelor (RO, HD – *România, Hunedoara*).

- are și alte utilizări recomandate:

- în scrierea datei: 10.01.2025;
- în scrierea numerelor mai mari de trei cifre: 12.340.

! Este o noutate a DOOM³ scrierea obligatorie a abrevierilor formate din litere mari fără puncte despărțitoare: !NATO, !ORL (dar, prin tradiție, cu puncte, a abrevierilor din latină P.S., P.P.S.)

4. Mobilitatea accentului

- În limba română, **accentul nu are o poziție fixă** și, uneori, **poziționarea pe o silabă sau pe alta asigură diferențierea semantică** (*hăină – haină, torturi – torturi*) sau **morfologică** (*cântă – cântă*) a două unități omografe.
- Nu există criterii precise pentru predicția locului accentului în toate cuvintele și formele și de aceea pot exista ezitări și oscilații și se fac uneori greșeli (mai ales la împrumuturi).
- Ca urmare, este de reținut că:
 - rareori sunt acceptate două accentuări diferite ale aceluiași cuvânt fără a se face o diferențiere semantică: *polip/polip*;
 - normele recomandă o singură accentuare a cuvintelor, iar accentuarea nerecomandată este considerată greșită;
 - accentuarea mai apropiată de cea folosită în cuvintele de origine este percepută ca livrescă și pedantă: *profesor, trafic, antic*;
 - în versuri, mutarea accentului este justificată de elemente prozodice, și anume păstrarea rimei, a ritmului și/sau a măsurii: *Și-o să-mi răsați ca o icoană / A pururi verginei Marii...; Și de-aceea, tot ce mișcă-n țara asta, râul, ramul / Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este...* [Mihai Eminescu];
 - la numele proprii străine, trebuie verificată și respectată accentuarea din limba de origine: *Ankara, Carrefour* [karfur], *Kuweit, Modena, Nicosia*, cu excepția celor intrate în limbă cu mai mult timp în urmă: *Moscova*, nu *Moscova*.
- Există substantive la care accentul se deplasează de pe o silabă pe alta, în trecerea de la N/A la G/D sau de la singular la plural: *noră/nurori, soră/surori*; mai frecventă este deplasarea în cazul substantivelor neutre, mai demult intrate în limbă, cu terminația o: *duo/duouri, radio/radiouri, zero/zoruri*.
- În flexiunea verbală, accentul este mobil; se recomandă următoarele accentuări: *tăceți*, nu **taceți*, dar *faceți*, nu **făceți*.
- În limba română, accentul nu este marcat grafic, dar el trebuie notat în cuvinte de origine străină care au accent și care nu sunt adaptate la scrierea românească: *tiramisù, Molière*.

- În conjugarea verbelor, sunt corecte formele; *suntem*, *sunteți*, nu **sunte*, **sunteți* și *spuneți-le!*, nu **spuneți-le!*

5. Despărțirea la capăt de rând

Despărțirea în silabe a cuvintelor la capăt de rând este necesară atunci când, în scris, un cuvânt nu încapă în întregime la finalul unui rând, fiind necesară trecerea pe rândul următor a părții sale finale. În acest caz, limita la capăt de rând se marchează prin cratimă (-), iar acest semn ortografic nu se reia la începutul rândului următor. Marcarea prin cratimă arată că despărțirea la capăt de rând este un aspect care ține de **ortografie**.

Reguli privind modul în care se despart cuvintele, respectiv situațiile în care această despărțire este interzisă sau trebuie evitată. Dicționarul trebuie consultat ori de câte ori există dubii cu privire la aceste aspecte.

1. Principala **regulă obligatorie și generală**: nu poate exista la sfârșit sau la început de rând o secvență care, din punct de vedere fonetic, nu este silabă.

2. **Nu se recomandă** să se despartă un cuvânt la sfârșit de rând trecând pe următorul **o singură vocală**.

3. Pentru despărțirea la capăt de rând, se pot folosi, în unele situații, ambele modalități de despărțire a cuvintelor: **după pronunțare**, respectiv **după structură**. Se preferă despărțirea după pronunțare (de ex. *des-pre*), dar este posibilă și despărțirea după structură, ținând cont de elementele componente ale cuvântului (*de-spre*).

4. Se recomandă evitarea, pe cât posibil, a despărțirii la capăt de rând a cuvintelor scrise cu semne ortografice, adică a cuvintelor **compuse** sau a **derivatelor** și a **locuțiunilor scrise cu cratimă**, atunci când despărțirea trebuie făcută în locul în care apar semnele respective.

5. Despărțirea la capăt de rând nu se face atunci când pe rândul următor ar rămâne o singură literă – o consoană.

6. Dacă **prenumele și numele de familie ori notațiile care includ unități de măsură** nu mai încap pe un rând, se recomandă să **nu se separe** de la un rând la altul, ci, pe cât posibil, să se treacă împreună pe rândul următor.

7. Se acceptă notarea pe rânduri diferite a abrevierilor prezente în numele unor instituții; de exemplu: *Roman* | SA.

2. MORFOLOGIE

1. Substantivul și articolul hotărât

1. Genul și numărul substantivelor

- Există substantive care circulă, la plural, cu două forme de gen, schimbându-și semnificația de la o formă la alta (omonime parțiale): *acceleratori/acceleratoare, aștri/astre* (fig.), *compuse/compuși, curențe/curenți, derivate/derivați, recipiente/recipienti* (tehn.), *suporturi/suporți*.
- Există substantive care, deși au același gen, apar cu două forme de plural, nediferențiate semantic:
 - pentru feminin plural: *căpșune/căpșuni, cireșe/cireși, coperți/coperte, râpe/râpi, coarde/corzi*;
 - pentru neutru plural: *ceremoniale/ceremonialuri, nivele/niveluri, tuneluri/tunele, voiajuri/voiaje, ansambluri/ansamble, complete/completuri*.

! Pentru unele substantive (*nivel, coardă*) care, în trecut, erau considerate diferite semantic, nu există criterii clare care să departajeze cele două forme de plural sau de genitiv–dativ singular, astfel că ele nu pot fi considerate omonime parțiale, ci cuvinte polisemantice.

- Există substantive care, păstrând același gen, acceptă două forme de singular: *germene/germen, greier/greiere*.
- Pentru ocupațiile exercitate de femei, alături de/în locul denumirilor de genul masculin (generice și percepute ca valorizante), cf. *Doamna X este filolog, lexicograf* etc., se propun corespondente de genul feminin, cu sau fără variație de formă: *Doamna X este filoloagă, lexicografă*. Chiar dacă, în documentele administrative și legislative (v. *Clasificarea ocupațiilor din România/COR*), apar exclusiv formele de masculin, în DOOM³ s-au completat totuși seriile: *ministră, dramaturgă* etc.

2. Alternanțe fonetice ale substantivelor

- Există clase de substantive:
 - cu alternanță fonetică în trecerea de la singular la plural: *colonel – colonei, miel – miei, mare – mări, stadion – stadioane, frate – frați, brad – brazi, mormânt – morminte, miez – mieji, salcie – sălcii, cotidian – cotidiene, ciocolată – ciocolate, sabie – săbii*;
 - fără alternanță fonetică în trecerea de la singular la plural: *general – generali, englez – englezi, lighean – ligheane, monolog – monologuri*;

- cu variație (cu alternanță și fără alternanță): *tumoră/tumoare – tumori*.
- Variația alternanței este însoțită în lucrările normative cu indicații de registru ca „livr.” (livresc) ori „colocv.” (colocvial):
(livr.) *antropologă*/(colocv.) *antropoloagă*;
(livr.) *alergologă*/(colocv.) *alergoloagă*;
(livr.) *climatologă*/(colocv.) *climatoloagă*.

3. Aspecte ale articulării substantivelor

- Multe dintre greșelile referitoare la substantiv vizează **scrierea cu *i*, *ii* și *iii***, cu variație mare în funcție de articulare, de tipul și de forma flexionară, dar și de vecinătatea fonetică a finalului de radical:
 - la substantive masculine:
copil – copii – copiii;
fiu – fi – fii;
scatiu – scatii – scatii;
uliu – ulii – uliii.
 - la substantive feminine:
demisie – demisii;
familie – familii.
 - la substantive neutre:
consiliu – consilii;
premiu – premii.
- La substantivele masculine cu radicalul terminat în *muta cum liquida* (consoană + /r), pluralul nearticulat primește un singur *i*, de exemplu: *arbitri, aștri, codri, multipli, socri* etc.
- În flexiunea articulată hotărât (care presupune atașarea unui *i* ca articol), grupul *ii* se întâlnește în cazul pluralului formelor de masculin, în structura cărora primul constituie desinența de plural, iar al doilea *i*, articolul hotărât, de exemplu: *arbore – arbori – arborii, pom – pomi – pomii*. În cazul în care substantivul masculin prezintă un *i* la finalul radicalului, apare la forma de plural (articulată hotărât) al treilea *i*, marcând articolul hotărât pentru pluralul substantivelor masculine: *barcagiu – barcagii – barcagiii, copil – copii – copiii*.
- La feminin, grupul *ii* apare la forma articulată hotărât pentru cazurile genitiv–dativ:

nominativ–acuzativ	genitiv–dativ
<i>baie</i>	<i>băii</i>
<i>carte</i>	<i>cărții</i>

- Pentru împrumuturile recente, articolul enclitic *-l* și desinența de plural *-uri* se atașează:
 - direct (fără cratimă):
 - dacă pronunția finalei de radical coincide cu grafia, de exemplu: *casting* – *castinguri*, *catwalk* – *catwalkuri*, *city-break* – *city-breakuri*, *sticks* – *sticksuri*, *status* – *statusuri*, *stent* – *stenturi*, *target* – *targeturi*;
 - la împrumuturile cu finala *-y* care nu prezintă deosebiri între scriere și pronunțare (ci în care *y* se rostește cu valoarea lui prototipică, [i] sau [ɨ]): *body* art. *bodyul*; *boy* art. *boyul*;
 - la împrumuturile – chiar neadaptate sub alte aspecte – care se termină și în alte litere percepute în continuare ca străine, dar pronunțate cu valoarea lor prototipică, ca *w* [v]: *basedow* art. *basedowul*, pl. *basedowuri*.
 - cu cratimă, dacă radicalul împrumutului se pronunță diferit de scrierea sa, de exemplu: *online-ul*, *cookie* – *cookie-uri*, *review-ul*, *smartphone-ul*, *like* – *like-uri*, *mouse* – *mouse-uri*.
 - Articolul postpus *-l*
 - la substantivele comune masculine și neutre, la nominativ–acuzativ singular, este obligatoriu în scris și în vorbirea solemnă;
 - la substantivele proprii:
 - supranumele vechi îl păstrează pe *-l*: *Mihai Viteazul*, ca nume al domnitorului (dar fără *-l* în nume de localități: *Mihai Viteazu*);
 - numele de entități geografice sunt scrise, în general, fără *-l*: *Moldoveanu* (vârf muntos);
 - în denumirile oficiale ale unor localități din România, sunt unele inconsecvențe privind și scrierea cu sau fără *-l* a unor nume cu o structură asemănătoare (uneori chiar identice în rest): *Izvoru Rece* (jud. Vâlcea) – *Izvorul Rece* (jud. Dolj), *Pârâu Mare* (jud. Mureș) – *Pârâul Mare* (jud. Neamț).
- ! Numele de localități nu fac obiectul normelor ortografice, ci al celor legislative, formele din lege sunt obligatorii și trebuie folosite ca atare, mai ales că eventualele modificări asupra formelor consfințite prin lege ar aduce complicații administrative majore.
- Numele proprii de localități având forma-tip de singular sau plural nearticulat (*București*, *Cluj*, *Iași*) pot primi articolul de singular (*Bucureștiul*, *Clujul*, *Iașiul*), unele și de plural (*Bucureștii*, *Iașii*); ultimele sunt simțite ca forme învechite, păstrate în special în anumite sintagme: *Bucureștii Noi* (cartier), *Bucureștii de ieri și de azi*.
 - La finală, *-l* nu se omite în termenii geografici traduși din alte limbi și care desemnează realități din afara României: *Cornul Africii* (față de *Cornu Luncii*, comună din România).
 - În construcția *din punct(ul) de vedere*, *punct* trebuie folosit nearticulat când este urmat de un adjectiv: *din punct de vedere statistic*, dar articulat când este urmat de un substantiv în genitiv: *din punctul de vedere al statisticii*.

4. În DOOM³, figurează substantive proprii identice cu sau apropiate de substantive comune.

DE EXEMPLU:

Arcaș (zodie) substantiv propriu masculin; *Arcașul* (constelație) substantiv propriu masculin articulat; *arcaș* (oștean) substantiv comun masculin;

Ampère (fizician francez) substantiv propriu; *amper* (unitate de măsură) substantiv comun masculin;

Bărăgan (regiune) substantiv propriu neutru; *bărăgan* (șes) pl. *bărăganuri*;

Bermuda (stat) substantiv propriu feminin, genitiv–dativ; *Bermudei*; *bermudă* (tip de pantaloni scurți) substantiv comun feminin – mai frecvent la plural: *bermude*;

Berbecul (constelație) substantiv propriu masculin; *berbec* (mamifer);

Biblia (cartea de bază a creștinismului) substantiv propriu feminin; *biblie* (carte groasă, fundamentală) substantiv comun.

5. Numele proprii

Numele proprii sunt o categorie de substantive care desemnează o persoană sau un obiect unic.

În categoria numelor proprii se includ:

- nume de persoană (*Ana, Ionescu*);
- nume de personaje folclorice, mitologice (*Barbă-Albastră, Venus*);
- nume de animale (*Patrocle*);
- nume proprii geografice, incluzând nume de locuri (*Statele Unite ale Americii*), de râuri (*Dunărea*), de forme de relief (*Carpații*);
- nume de corpuri cerești (*planeta Marte*);
- nume de instituții, de entități economice, de clădiri (*Camera Deputaților, Arcul de Triumf*);
- nume de sărbători, religioase sau laice (*Vinerea Mare, Sfântul Dimitrie, Ziua Copilului*) sau nume de entități prezentate ca unice (*Primul Război Mondial*);
- termeni religioși (*Vechiul Testament*);
- nume de acte normative, emisiuni, reviste și cărți sau organe de conducere (*Codul penal, Departamentul de gramatică*).

6. Scrierea numelor proprii

Numele proprii se scriu cu literă mare.

- În cazul numelor proprii complexe, scrierea cu literă mare caracterizează:
 - fie toate componentele numelui propriu (cu excepția cuvintelor ajutătoare): *Europa Răsăriteană, Carul-Mic, Avocatul Poporului, Arcul de Triumf, Big Bang, Evul Mediu*;
 - fie doar primul component al numelui propriu: *Amintiri din copilărie, Declarația universală a drepturilor omului*.